

Ústav pro archeologii

Posudek na bakalářskou práci

Zdeňka Řehoutová. *Archeologie pohrom. Případové studie rolnických komunit z českých zemí v mladším středověku a raném novověku (1200–1800).* Ústav pro archeologii, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova. Text 62 str., 9 obrázků v textu.

Výzkum pohrom, resilience a zranitelnosti rolnických komunit v předindustriálním období patří mezi témata, která přitahují nejen historiky, ale i archeology, sociology a ekonomy. Zadání práce reaguje na tento intenzivní zájem a také na klíčový výzkumný projekt FF UK „Za hranice bezpečnosti: role konfliktu v posilování odolnosti“.

Zdeňka Řehoutová dělí svou práci do tří hlavních částí. První zahrnuje rešerši aktuální historické a archeologické literatury, která pracuje s koncepty pohrom, zranitelnosti, resilience, rizika, adaptace a transformace (*kap. 2*). Na tomto základě pak podává definice těchto konceptů. Patrný je zásadní vliv badatelského centra vytvořeného kolem nizozemského historika Bas van Bavela.

Ve druhé části obecné koncepty a modely aplikuje při analýze výjimečného písemného pramene z období raného novověku, kterým jsou zápisky milčického sedláka Fraňka Vaváka (1741–1816). Tyto zápisky jsou jedním z prvních záznamů, které popisují rolnickou komunitu zevnitř, nikoliv z pohledu úřednického aparátu. Právě tím a také bohatostí záznamů jsou Vavákovy paměti mimořádné, a to i v celoevropském kontextu. Zdeňka Řehoutová sleduje, jakým způsobem milčická rolnická komunita vnímala různé typy pohrom, jak na ně reagovala a jakými prostředky se s nimi vyrovnávala. Identifikuje různé resilientní strategie, zdůrazňuje význam reciprocity, odevzdanosti a víry, připomíná také roli paměti, která byla hluboce ukotvena v rolnické komunitě. Jako obávané a periodické pohromy identifikuje zvláště neúrody, požáry a povodně (*kap. 3*).

Následně autorka prizmatem pohrom a resilience hodnotí poznatky, které máme o klíčových zaniklých středověkých vsích v Českých zemích (*kap. 4*). Jsou to zaniklé vsi Bystřec, Konůvky, Mstěnice, Pfaffenschlag, Německá Lhota, Svídna a Vojkov u Tehova. Shrnuty jsou základní charakteristiky lokalit, okolnosti zániku, chronologie i dosavadní interpretace. Zdeňka Řehoutová upozorňuje na vysokou míru resilience rolnických komunit vůči předvídatelným pohromám, jak je dokumentováno např. v případě Bystřece. Zároveň kriticky hodnotí

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Ústav pro archeologii

dosavadní zdůvodnění opuštění a zániku jednotlivých vsí, pro něž často chybí přesvědčivé opory.

Bakalářská práce Zdeňky Řehoutové má komplexní a interdisciplinární povahu. Autorka prokázala schopnost zvládnout náročnou teoretickou problematiku, zahrnující resilienci a příbuzné koncepty. Analyzovala významný historický a zároveň kulturně antropologický pramen a také kriticky využila archeologické prameny. Práce je psána kultivovaným a živým stylem. Z těchto důvodů ji doporučuji k obhajobě s návrhem klasifikace „výborně“.

V Praze, 3. září 2024

Doc. PhDr. Tomáš Klír, Ph.D.